

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Раконисите се испраќаат во дупли-
кат на адреса: "Службен весник на
НРМ" — Скопје, и не се враќаат

СКОПЈЕ

Сабота, 1 јули 1950 година
Бр. 18

Год. VI

Овој број чини 2 динари. Претпла-
та за една година изнесува 230 ди-
нари, за едно полугодие 125 ди-

119

УКАЗ

Врз основа на чл. 73 т. 4 од Уставот на НРМ а во
законска св. чл. 5 т. 7 и чл. 7 од Законот за Президиумот
на Народното собрание на НРМ, Претседателството на
Президиумот на Народното собрание на НРМ го про-
гласува Законот за вршење на старателството што го
донесе Народното собрание на НРМ на седницата од
3 јули 1950 година, а кој што гласи:

ЗАКОН

ЗА ВРШЕЊЕ НА СТАРАТЕЛСТВОТО

I. — СТАВУВАЊЕ ПОД СТАРАТЕЛСТВО И МЕРКИ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА СТАРАТЕЛСТВОТО

Член 1

Старателството над малолетниците и другите лица
што уживаат особена заштита на законот се врши по
прописите на Основниот закон за старателството и овој
Закон.

Член 2

Надлежниот орган на старателството е должен се-
когаш малолетно лице што ќе остане без родителско ста-
рање и секое лице што е со судска одлука лишено од
работна способност да го стави под старателство, да
му постави старател и да превземе мерки што се по-
требни за заштита на неговата личност и имовина.

Во посебните случаи предвидени со Основниот за-
кон за старателството, органот на старателството ќе
даде заштита и на други лица што не се во состојба
или се во невозможност сами да се стараат за своите
права и интереси.

Член 3

Органот на старателството што донесол решение
за ставање под старателство, по правило, останува
надлежен до престанокот на старателството. Тој орган
останува надлежен и за лицата под старателство што
заради школување, стручна обука, сместување и сл. се
наоѓаат извон неговото подрачје. Органот на старател-
ството на чие подрачје се наоѓаат такви лица е дол-
жен од своја страна за нив постојано да се грижи, да
им дава потребна помош, да го надзирава нивниот жи-
вот и да ги превзема сите мерки на оперативното ста-
рање и за тоа да го известува органот на старателство-
то што донесува одлуки во врска со вршењето на ста-
рателството.

Ако лицето под старателство трајно и сосема
го напушти подрачјето на органот на старателството и
истовремено заснова трајно пребивалиште на подрачје
во на друг орган на старателството во Народна Репуб-
лика Македонија надлежноста може споразумно да се
пренесе на новиот орган на старателството. Ако не се

постигне споразум, одлучува заедничкиот непосредно
повисок орган на државната управа. Во случај на ваков
пренос на надлежност, органот на старателството што
го отворил старателството ќе води се до престанокот на
старателството евиденција за натамошното движење
на лицето под старателство.

Член 4

Надлежниот орган на старателството може стара-
њето за имовината на лице под старателство што се
наоѓа извон неговото подрачје да го повери на оној
орган на старателството на чие подрачје се наоѓа таа
имовина. Органот на старателството на кој му е пове-
рено старателството, ќе одреди засебен старател за
таа имовина. Решавањето за таа имовина го задржува
надлежниот орган на старателството.

Член 5

Органот на старателството ќе организира служба
на известување за потребата малолетни лица да се ста-
вуваат под старателство, е споразумно со државните
органи што се должни да даваат такви известувања ка-
ко матичарот, месните народни одбори, раководителите
на школите, старателските советници и другите држав-
ни органи кога при вршењето на својата должност до-
знаат за таа потреба.

Сите државни органи се должни во својата работа
да водат сметка да ли лицата на кои се однесува нив-
ната службена работа и што би требало да бидат ста-
вени под старателство, се стварно ставени под старате-
лство и да ли им е поставен старател. Ако такво лице
не е ставено под старател или нема старател или стара-
телот не ја врши својата должност овие органи се дол-
жни за тоа да го известат органот на старателството.

Член 6

Органот на старателството ги остварува задачите
на старателството во поедини случај или со непосредно
превземање на потребни мерки или преку поставениот
старател на кого е должен да му укажува постојана и
стварна помош во неговата работа.

Поставувањето под старателство и поставување на
старател органот на старателството ќе настојава да би-
дат на време превземени сите мерки за правилно оства-
рување на задачите на старателството како во поглед
на личноста така и во поглед на имовината. Во таа цел
органот на старателството постојано ќе ги следи и ис-
питува условите во кои живеат лицата под старател-
ство, а нарочно малолетниците и ќе го контролира нив-
ното сместување, општествено воспитување, школско
и стручно образование, запослување, здравствена со-
стојба, општествената средина во која живеат, опште-
ствените односи што ги одржуваат и воопште правилно
ста на нивното воспитување, како и начинот на управу-

вањето на нивната имовина и како се застапуваат нивните права и интереси.

Органот на старателството ќе продолжи да ја дава својата помош на лице на кое старателството престана-жо поради настапување на полнолетството, ако тоа додека траело старателството не можело да се оспособи за самостоен живот поради траењето на студии и сл.

Член 7

За старател на малолетните деца на членовите на селанските работни задруги ќе се поставуваат по правило полнолетни лица од редот на членовите на селанската работна задруга, а по исклучење роднини или други лица нивон задругата доколку тие се со малолетниците во таков однос што да можат неуспешно да ја вршат должноста старател. Во поглед на грижата за издржувањето, воспитањето и школувањето на малолетните деца на умрените членови на селанска работна задруга, што се под старателство, важи одредбата чл. 73, став 8 од Основниот закон за земјоделските задруги.

Член 8

Извршните одбори на народните одбори како орган на старателството ќе образуваат старателски совети како помошни и советодавни органи.

Повереникот за работите на социјалното старање го раководи старателскиот совет, а во месните народни одбори го раководи старателскиот совет оној член на извршниот одбор кој е задолжен со работите на социјалното старање. Министерот за социјални грижи ќе издаде напатствија за утврдување на бројниот состав и за работењето на старателскиот совет.

Член 9

Членовите на старателскиот совет ги именува извршниот одбор на народниот одбор при кој се наоѓа советот.

За членови на старателскиот совет ќе се именуваат полнолетни лица (членовите на општествените организации, особено младинските и др.) што имаат склоност, смисол и можност да ја вршат таа должност.

Членството на старателскиот совет трае до разрешението.

Органот на старателството ќе му издаде на секој член на старателскиот совет потврда за именувањето од како го запознае со значењето и содржината на неговите должности.

Член 10

Состаноци на старателскиот совет свикнува органот на старателството кога се покаже потреба, за справување на поважни општи прашања и за прибавување известувања и претресување состојбата и општиот развој на работите на старателството на своето подрачје.

Органот на старателството може на поедини членови на старателскиот совет да им повери посебни задачи и од нив да бара да поднесат извештај за нивното работење или за состојбата на работите на старателството во поедини случаи или за состојбата на старателството во нивното место.

Член 11

Членовите на старателскиот совет се должни редовно да присуствуваат на состаноците на советот, да учествуваат во неговата работа и да ги извршуваат своите должности што им се поверат.

На негрижливите членови на старателскиот совет органот на старателството може да ги примени административните казни: вомена, бор или парична ка-

зна до 500 динари по прописите на Основниот закон за прекршоците.

Издатоците на членовите на советот околу доаѓањето на состаноци на советот и другите оправдани издатоци што ги имаат членовите вршејќи ја својата должност, се подмируваат од буџетот на народниот одбор.

Член 12

Со цел правилно и потполно да се извршуваат задачите на старателството, органот на старателството ќе ги заинтересира општествените организации и широките маси граѓани за работите на старателството и ќе ја обезбеди нивната соработка.

Оваа соработка органот на старателството ќе ја ползува особено за:

- а) прибавување мнение за тоа кои лица би биле погодни за старатели;
- б) изнаоѓање и укажување на можностите за сместување на малолетниците и другите лица под старателство кога е тоа потребно;
- в) добивање известувања за малолетниците и другите лица што треба да се стават под старателство;
- г) известување за неправилностите во работата на старателот;
- д) надзирување на здравствената состојба на малолетниците и нивното напредување во воспитанието и образованието;
- е) укажување доброволна помош на малолетниците и другите лица под старателство во полските работи, во поправките на згради, во старањето малолетникот да постигне што подобар успех во училиштето или во обуката во стопанството и за други слични задачи.

Член 13

Месните народни одбори му укажуваат соработка и помош на органот на старателството и на старателот во остварувањето задачите на старателството на своето подрачје и по напатствија од органот на старателството вршат надзор над работата на старателот.

За работите на социјалното старање при секој местен народен одбор ќе се образува совет од граѓани по одредбите на Општиот закон за народните одбори, во кој ќе влезе и член на старателскиот совет од тоа подрачје. Органот на старателството и старателскиот совет во својата работа ќе се потпираат на советите на граѓаните.

Член 14

Сразмерно со потребите што постоат на нивното подрачје народните одбори се должни да градат домови за сместување на лица под старателство и да обезбедуваат средства за нивната работа.

II. ДОЛЖНОСТИ И ПРАВА НА СТАРАТЕЛОТ НАД МАЛОЛЕТНИЦИТЕ

Член 15

На малолетник под старателство мора да му се постави старател без обзир да ли има некаква имовина или не.

Малолетникот мора да има старател и тогај мора да се сместен во државна установа на социјалното старање или во државна воспитна установа.

Раководителот на установата на социјалното старање или државна воспитна установа во која е сместен малолетник, го раководи одгледувањето, воспитувањето и образувањето на малолетникот додека малолетни-

кот се наоѓа во установата. Старателот на малолетникот во тој случај ги врши сите други должности и води општа грижа за воспитанието и образованието на малолетните.

Директорот на државно стопанско претпријатие, во кое се наоѓа малолетник како ученик во стопанство то или како работник, е исто така должен да се стара за воспитанието и образованието на малолетникот додека се наоѓа во претпријатието.

Член 16

При поставувањето на старател грижливо ќе се испитаат околностите на малолетникот што се ставува под старателство и за старател ќе се постави лице што со обзир на тие прилики најдобро ќе може да ја врши старателската должност.

За старател на малолетник во селанска работна задруга ќе се постави најпогодната за таа цел личност од редот на членовите на задругата.

На малолетници што имаат неразделена имовина може да им се постави заеднички старател.

Поставениот старател нема да се менува поради тоа што малолетникот го променил местото на боравокот или пребивалиштето.

При поверување на старател во должност органот на старателството ќе му даде краток и прегледен писмен извод на неговите овластенија и обврски.

Член 17

За превземање на поважни работи и мерки во поглед на личноста на малолетникот и за превземање на работи што ги преминуваат рамките на редовното работење и управување на имовина, потребно му е на старателот одобрение од органот на старателството.

Освен за работите поброени во чл. 24 од Основниот закон за старателство, одобрение од органот на старателството е особено потребно и за:

а) склучување на поравнице и делба на наследство или имовинска заедница;

б) исполнување на обврските на малолетните спрема старателот, старателевиот брачен другар или блиски роднини кои обврски настанале пред да биде односното лице поставено за старател а кои не се утврдени со правосилна одлука;

в) отпочнување, продолжување или престанување на занаетска или друга стопанска радња;

г) симнување или променување на средство на обезбедение;

д) иселување или одење од земјата на подолго време.

Одобрението за работите од точ. д) на овој член спаѓа во исклучива надлежност на органот на старателството и тој не може да го пренесе на поверенството надлежно за социјално старање.

Член 18

За земање или давање заем што ги преминува рамките на редовното работење или го преминува износот од 3.000. — динари на старателот му е потребно одобрение од органот на старателството.

Органот на старателството може со обзир на приликите и потребите на малолетните со свое одобрение да го услови склучувањето на вакви договори и испод износот од 3.000. — динари.

Член 19

За оттугување и задолжување на недвижности, освен на плодовите, ситниот добиток, предметите на

менети за продажба и неупотребливите и подложните на расипување предмети, на старателот му е потребно одобрение од органот на старателството.

Водејќи сметка за приликите и потребите на малолетните, органот на старателството може со своето решение да ги ограничи или прошири овластенијата на старателот изложени во предниот став.

Член 20

За ставен предлог на судот да му дозволи на малолетникот да стапи во брак и за донесеното решение, старателот веднаш ќе го извести органот на старателството.

Член 21

Старателот не може ни со одобрение на органот на старателството да прави подароци ни други расходи гања од малолетниковата имовина без накнада нити да го обврзува малолетникот како емен.

Член 22

Старателот не може да го застапува малолетникот во оние правни односи во кои како странка учествува брачниот другар или близок роднина на старателот.

Член 23

Старателот може и во оние работи, за кои по Законот не е потребно одобрение од органот на старателството, да бара совет од органот на старателството или од старателскиот советник и овие се должни тие совети да му ги даваат.

Органот на старателството ќе му даде на старателот преку својот управен апарат, полна помош при поставување на правните акти и поднесоци во име на малолетникот, а особено на оние што има да се поднесат по позив од државен орган (даночна пријава, пријава за регулирање пензија, инвалиднина и сл.).

Оној старател што не може пред државните органи сам да ги изврши потребните правни работи или за стапување, а тоа не може да го обезбеди ни на друг начин, може да бара застапувањето да го преземе органот на старателството преку својот стручен апарат.

Член 24

Оправданите трошкови што ги прави старателот вршејќи ја својата должност, се покриваат од приходите на малолетниковата имовина, а ако приходите не се достаточни и од самата имовина. Таму каде таква исплата на трошковите би била од штета за издржувањето на малолетникот, трошковите ќе ги исплатува органот на старателството од буџетот на народниот одбор. Ова равеноста на овие трошкови ја цени органот на старателството.

Член 25

Лицето што без разлог основан на законот одбива да ја прими должноста старател и по тој начин причини штета на малолетник како и старател што злонамерно или со нехатно вршење или со самоволно напуштање на должноста му причини на малолетникот штета, е должно таа штета да ја надокнади.

Ако постои опасност старателот да го избегне давањето на накнада, органот на старателството ќе го утврди приближно износот на штетата и ќе донесе решение правата и побарувањата на малолетникот од овој однос да се обезбедат над имовината на старателот со средствата на обезбедение од извршната постапка. При обезбедување на недвижностите, решението треба да ги содржи сите податоци потребни по зако-

лот ва да може да се изврши упис на обезбедението во земјишните книги.

Жалбата против овоа решение не го задржува извршението.

Ставеното обезбедение мора да се правда со тужба пред надлежниот суд во срок што ќе се одреди со истото решение и што не може да биде подолго од шест месеци.

Член 26

Органот на старателството ќе се постара штетата што ќе му ја причини старателот на малолетник да се накнади по можност без парница, но ако во тоа не успее да се поднесе тужба на надлежниот суд.

Тужбата ќе ја поднесе или самиот орган на старателството или старателот кога за тој случај ќе го одреди органот на старателството односно новиот старател по налог од органот на старателството ако предходниот старател е сменен.

Член 27

Редовен извештај за својата работа и сметка за управувањето со малолетниковата имовина старателот му поднесува на органот на старателството најдоцна до крајот на месец февруари секоја година.

Извонредни извештаји и сметки старателот поднесува кога тоа го побара органот на старателството и во срок што ќе одреди истиот орган. Срокот мора да биде достаточен долг за да може старателот да ги собере потребните податоци и исправи и да го спремат својот извештај.

Оној старател на кој должноста му престане во текот на годината ќе поднесе извештај по престанувањето на должноста.

Член 28

Извештајот на старателот треба да содржи податоци како за малолетниковата личност, така и за управувањето и располагањето со неговата имовина и застапувањето на неговите права и интереси.

Во поглед на личноста извештајот треба да содржи обавестенија за здравствената состојба на малолетникот и неговиот физички развој, за постигнатите резултати во воспитанието и образованието, за односот на малолетникот спрема старателот и за се друго што е од значај за личноста на малолетникот.

Во поглед на малолетниковата имовина извештајот треба да содржи обавестенија за управувањето и располагањето со точно и прегледно излагање на приходите и расходите поткрепени со потврди, доколку по природата на работата такви потврди можат да бидат прибавени. Ако старателот сам или по налог на органот на старателството води книга на приходите и расходите ќе ја покаже, а извод ќе приложи кон својот извештај.

Старателот на повеќе малолетници што имаат заедничка имовина може да поднесе заеднички извештај.

Оној старател што не е писмен или не е веш да состави извештај може својот извештај да го поднесе на записник при органот на старателството поднесувајќи ги податоци на кои извештајот се заснива.

Член 29

Во случај смрт на старателот, неговите полнолетни наследници што со него живееле во заедница се должни за смртта да го известат органот на старателството и да преземат неопходни мерки да се обезбедат малолетниковите права и интереси до поставување на нов старател.

Новиот старател ќе ја прегледа работата на умрениот старател и во одреден срок ќе му поднесе на органот на старателството извештај за тоа. Сите полнолетни лица што живееле со умрениот старател во заедница се должни на новиот старател да му дадат податоци и помош при составувањето на извештајот за работата на умрениот старател.

Член 30

Органот на старателството ги проверува извештајот и сметката на старателот.

Со цел непосредно да се увери како се остварува старателството во однос на малолетникот и да ли на малолетникот му се осигурени потребната нега, воспитание и школовање, органот на старателството по правило ќе го сослуша и малолетникот, ако овој има навршени 14 годишна возраст, освен ако најде дека сослушањето не е потребно поради тоа што малолетникот малку време пред поднесувањето на извештајот и сметките бил веќе саслушан или поради тоа што се наоѓа во некоја воспитна установа. За истата цел може органот на старателството да сослуша и роднини на малолетникот и други лица.

Старателот мора, по барања на органот на старателството, својот извештај и својата сметка да ги објасни, дополни и оправда.

Органот на старателството ако по оценка на извештајот и сметката на старателот, најде дека се тие неправилни ги одобрува со свое решение, примерок од кое ќе му издаде, по негово барање, и на старателот.

Кога органот на старателството, при проверувањето на извештајот и сметките, утврди дека старателот му причини штета на малолетникот, ќе преземе мерка на обезбедение и ќе се постара да се поведе постапка за накнада на штетата, а во случај на кривично дело да се поднесе пријава на јавниот обвинител.

Член 31

Оној старател на кој му престане должноста, мора на новиот старател да му предаде должноста во срок што ќе одреди органот на старателството.

Должноста се предава на тој начин што целокупната имовина опфатена со списокот на пописот и попосле прибавена, влоговните книжици и другите исправи му се предаваат на новиот старател и затоа се со става записник. За имовината опфатена во списокот на пописот ќе се забележат во записникот само утврдените недостатоци, а другата имовина ќе се наброи. Записникот на примопредавањето се прави пред месниот односно градскиот (реонскиот) народен одбор по можност во присуството на старателскиот советник. Записникот го потпишуваат поранешниот и новиот старател, а го заверува месниот односно градскиот (реонскиот) народен одбор. Записникот се составува во три примерци по еден од кои останува при старателите, а едниот со извештајот на новиот старател за примањето на должноста му се доставува на органот на старателството.

Предавањето на должноста ќе се изврши без обзир да ли во имовината недостасува некој предмет и без обзир на утврдената штета што ја причинил поранешниот старател. За такви случаи ќе се постапи по чл. 25 на овој Закон.

Член 32.

Кога престанува старателството органот на старателството ќе му нареди на старателот во одреден срок

да му ја предаде имовината на лицето што како малолетно било под старателство, доколку тоа самиот старател веќе не го сторил, и за тоа да поднесе извештај. При овој предавање сходно ќе се примени чл. 31 од овој Закон.

По повод на поднесениот извештај и по сослушање на лицето што како малолетно било под старателство, органот на старателството ќе го разреши од должност старателот и, ако имовината е правилно предадена, ќе ги симне обезбеденијата ставени на имовината на старателот. Ако утврди оштетување, органот на старателството ќе превземе мерки на обезбедение а на лицето што како малолетно било под старателство ќе му даде напатствија за остварување на неговите права.

Кога ќе престане старателството, органот на старателството ќе нареди да се избрише забелешката за ставање под старателство до колку била запишана во интабулационите книги согласно чл. 17 ст. 3 од Основниот закон на старателството.

III. — ОСТВАРУВАЊЕ ЗАДАЧИТЕ НА СТАРАТЕЛСТВОТО НАД ЛИЧНОСТА НА МАЛОЛЕТНИКОТ СМЕСТУВАЊЕ НА ОДГЛЕДУВАЊЕ И ЧУВАЊЕ

Член 33

Начинот за сместување на малолетниците под старателството на одгледување и чување треба да одговори, што е можно повеќе, на начинот и на условите на одгледување и чување во кои се навогаат малолетниците на родителското старање.

Член 34

Малолетникот не може да се смести на одгледување и чување при лице што не ги исполнува условите на старател ни при лице болно од болест што би могла да го доведе во опасност животот или здравјето на малолетникот нити при лице во чија куќна заедница некој боледува од таква болест

Член 35

Малолетникот ќе се смести на одгледување и чување првенствено при роднина што е должен да го издржува, ако е тоа во интерес на малолетникот.

Оној малолетник што нема роднини што се должни да го издржуваат или при истите не може да биде сместен, ќе се даде на одгледување и чување на лице односно семејство што дава достаточна емство за правилен телесен и духовен развој и воспитање на малолетникот, или ќе се даде на одгледување и чување во државна установа на социјалното старање или во државна воспитна установа.

Малолетниците од селата, постари од 14 години, можат да се дадат на одгледување и чување во селански работни задруги, ако тоа одговара на условите на нивниот развој. Оние малолетници што поради физички или душевни недостатоци не можат под редовни услови да се одгледуваат, подигаат и оспособуваат за живот, органот на старателството ќе ги смести во специјални заводи и установи за воспитување и чување на такви лица.

Малолетниците со очигледно лоши склоности што го исклучуваат воспитувањето и подигањето под редовни услови, органот на старателството ќе ги смести во соодветна установа за воспитување и чување на такви лица.

При избирањето на начинот на сместувањето, органот на старателството и старателот мораат да се

раководат исклучиво од интересите на самиот малолетник. За сместување на малолетник на одгледување и чување извон државни установи секога е потребно согласието на лицето при кое малолетникот се сместува.

Член 36

При сместување во државни установи на социјалното старање или во државни воспитни установи, како и при примање во школи, на курсеви, обука или запослување во стопанството, при сместување во интернати и при доделување помош за учење и сл., малолетниците под старателство имаат во случај на еднакви економски услови првенство, а по меѓу нив првенство имаат малолетниците — воени сирачници.

Член 37

Сместување на малолетниците при роднини и други лица односно при семејства го врши старателот со одобрение од органот на старателството или самиот орган на старателството непосредно.

При сместување на малолетник при лице што не е должно малолетникот да го издржува, ќе се утврди да ли сместувањето е бесплатно или со накнада. Ако малолетникот се сместува со накнада ќе се утврди видот и висината на накнадата, траењето на сместувањето и кој ќе ја исплати накнадата.

Старателот со претходна согласност на органот на старателството, од имовината на малолетникот и органот на старателството од буџетските средства можат на лицето, што примило на чување без накнада малолетник, повремено да му даваат помош за издржување на малолетникот во пари, алишта, обувки, храна и сл.

Член 38

Трошковите на издржувањето на малолетник што не е бесплатно сместен се покриваат од малолетниковите приходи, а ако тие приходи не се достаточни, по одобрение на органот на старателството од основната имовина на малолетникот.

Старателот е должен од роднините што се должни да го издржуваат малолетникот, ако истот не е сместен при нив, да ги прибави материјалните средства што се потребни за издржување на малолетникот.

Ако малолетникот е сместен при еден роднина а има повеќе роднини што се должни да го издржуваат, сите роднини ќе допринесуваат на издржувањето сразмерно со своите можности.

Ако трошковите за издржувањето не можат да се подмируваат на начин изложен во предните ставови, и стите ќе ги исплати органот на старателството од буџетот на народниот одбор.

Член 39

Раководителот на установата во која е сместен малолетното лице, како и лицето на кое му е поверен малолетникот на чување, се должни да го известуваат старателот и органот на старателството за сите поважни промени во условите на животот, здравјето, воспитувањето и образовањето на малолетникот, а особено за напуштањето на установата односно на семејството при кое малолетникот бил сместен.

Лицето или установата кои намераваат да отпуштат од свое старање малолетник што им е поверен на чување, мораат претходно за тоа да го известат старателот односно органот на старателството и да го истражат нивното напатствие.

Член 40

Ако старателството над малолетно лице треба да престане поради настапување на полнолетството, а такво лица поради телесни или душевни недостатоци не е способно само да се грижи за себе и своите права и интереси, старателот или органот на старателството навреме ќе поведе при надлежниот суд постапка за одземање на работната способност за да би могло такво лице по овој основ да биде ставено под старателство.

ВОСПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ

Член 41

Старателот односно раководителот на установата на социјалното старање или на воспитна установа во која е сместен малолетникот, ќе се стара малолетникот да се воспитува во оданок и љубов кон народот и државата, во исправен однос спрема општествената заедница, како и малолетникот правилно да се развива духовно и физички.

Старателот е должен да створи должност и да се стара малолетникот да го заврши задолжителното основно школување.

Органот на старателството ќе се грижи младинските организации да дадат полна помош во воспитувањето и образованието на малолетниците.

Член 42

Според успехот покажан во основното школување и своите способности, наклоности и желби, малолетникот ќе го продолжи своето општо и стручно образование за да добие подготовка за самостојно обавување на одредено занимање. Старателот ќе се грижи малолетникот да добие ваква подготовка.

Изборот на занимањето го врши старателот со одобрение на органот на старателството и споразумно со малолетникот и претходно советувајќи се со раководството на школата што ја свршил малолетникот.

СТАРАЊЕ ЗА ЗДРАВЈЕТО

Член 43

Старателот ќе му посвети особено внимание на старањето за здравјето на малолетникот. Тој ќе се погрижи за повремени лекарска контрола на малолетниковата здравствена состојба и да му се укаже брза и стварна лекарска помош во случај на разболување.

Должност е на старателот да издејствува на обележниот малолетник да му се набават потребните лекови и другите средства за лекување, како и да му овозможи болничко, бањско или климатско лекување, ако истото е потребно според лекарскиот налаз.

Ако трошковите за пропишаното лекување и за набавка на потребните лекови не можат да се платат ни од основната имовина на малолетникот, ќе ги исплати органот на старателството од буџетот на народниот одбор.

IV. — МАТЕРИЈАЛНОТО ИЗДРЖУВАЊЕ НА МАЛОЛЕТНИКОТ И УПРАВУВАЊЕТО НА НЕГОВАТА ИМОВИНА

НАМЕНА НА ИМОВИНАТА

Член 44

Имовината на малолетникот служи за неговото физичко и духовно издигање и за неговото стручно образование.

Член 45

При работењето и управувањето со малолетниковата имовина старателот ќе се труди да ја зачува имовината посмалена, но тоа не смее да биде на штета на издржувањето, воспитувањето и образованието на малолетникот.

Член 46

Приходите од имовината првенствено служат за издржување, воспитување и образование на малолетникот.

Ако редовните приходи не се достаточни, можат по одобрение на органот на старателството да се отуѓат или задолжат поедини делови од малолетниковата имовина и добиените пари да се употребат за издржување, воспитување и образование на малолетникот.

ПОПИС И УТВРДУВАЊЕ НА ИМОВИНАТА

Член 47

Имовината на малолетникот ќе се утврди со точен попис при стапувањето на малолетникот под старателство.

Пописот го наредува органот на старателството а го врши старателот при примањето на должноста, со лице што го одредува органот на старателството. На пописот по можност ќе присуствува и малолетникот, ако е во состојба да разбере за што се работи, како и лицето кое врши малолетникови предмети што се пописуваат.

Имовината мора во пописот точно да се опише и приближно процени по цените во слободниот промет за да се утврди која имовина старателот ја прима, во каква состојба и приближно во која вредност.

Пописот со процената ќе се состави во два примерка едниот од кој се предава на органот на старателството, а другиот на старателот.

Во случај на особена потреба може пописот и процената на малолетниковата имовина да го изврши извршниот одбор на месниот односно градскиот (реонскиот) народен одбор пред да биде одреден старател. Доставувајќи му на надлежниот орган на старателството список на пописот, извршниот одбор ќе превземе потребни мерки малолетниковата имовина да се заштити.

ЧУВАЊЕ НА ИМОВИНАТА

Член 48

Картите од вредност, драгоценостите, важните документи и сличните предмети старателот ќе ги предаде, веднаш по примањето на установата, одредена за чување на истите, ако не му се потребни за вршење на должноста.

Член 49

Готовите пари што ќе се затечат во моментот на стапувањето под старателството и парите што ќе му припаднат на малолетникот во текот на старателството и што не се потребни за издатоци во месецот, кога се примени, старателот ќе ги вложи на името на малолетникот во паричната установа одредена за тоа.

На сумите што не ќе ги коложи благовремено, старателот плаќа законски интерес, покрај задолжението да ја накнади и поголемата штета, ако од тоа произлезе.

Член 50

Движната имовина останува на чување при старателот, ако органот на старателството не нареди иштата да се предаде на чување на друго лице.

На лицето при кое малолетникот се наоѓа на чување ќе му се предадат движностите што му се потребни на малолетникот.

Член 51

Малолетниковата имовина, доколку е во својата природа згодна за чување, по правило нема да се продава но ќе се чува за малолетникот.

Движната имовина особено ќе се зачува, ако до малолетниковото полнолетство останува уште кратко време, ако малолетникот живее на своето имање и таа движна имовина ја ползува, ако малолетникот избрал такво занимање на кое таа имовина му служи или ако се тоа семејни хартии, спомени или уметнички предмети.

ПОСЛУВАЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ИМОВИНАТА

Член 52

Со одобрение на органот на старателството старателот може на малолетник што навршил 14 година возраст да му ја повери целокупната имовина или поедини делови од неа на ракување, така да малолетникот оваа имовина ја работи под надзор на старателот.

Член 53

Малолетниците стапуваат во селански работни задруги и општи земјоделски задруги и своите права во нив ги вршат на начин пропишан со Основниот закон за земјоделските задруги.

Член 54

Старателот е должен да прибавува докази за побарувањата на малолетникот и да побарувањата да ги обезбедува и остварува.

Член 55

Обработувањето на малолетниковиот земјоделски имот го раководи старателот ползувајќи го малолетниковиот жив и мртов инвентар и потребната туѓа работна снага, а првенствено услугите на земјоделските машински станици. Малолетникот што се одал на земјоделство е должен да соучествува во работата. Органот на старателството може да одреди и друг начин на обработување и исползување на малолетниковото имање.

Со цел што подобро да се обработува земјоделскиот имот на малолетникот, во местата во кои постои селанска работна задруга старателот, по можност и под условите на законот, ќе се грижи малолетникот да стане член на задругата.

Ако земјоделскиот имот на малолетникот е таков што да не може да ги покрие трошковите на обработувањето без штета за малолетниковото издржување, извршниот одбор на месниот односно градскиот (реонскиот) народен одбор ќе организира и даде помош имотот правилно и на време да се обработи.

Месниот односно градскиот (реонскиот) народен одбор е должен да го организира обработувањето на малолетниковата имовина и во другите случаи кога старателот тоа не е во состојба да го стори.

Член 56

Органот на старателството може, ако тоа е полезно за малолетникот, на државно стопанско претпријатие да му ги предаде на управување малолетниковите станбени згради што служат за издавање односно занаетска или стопанска радња така што да на старателот му се предава само чистиот приход што преостанува по одбивањето на трошковите.

Член 57

Оттуѓувањето на малолетниковата недвижна имовина ќе се врши врз основа на мислење на комисијата. Оттуѓувањето на движната малолетниковата имовина што го надминува обимот на редовното послување ќе се врши на истиот начин.

Органот на старателството може да нареди и друг начин на оттуѓување.

Како оттуѓување на движности што го надминува обимот на редовното работење се смета: оттуѓувањето на земјоделските алати и машини од поголема вредност, коли, поголеми садови за пилалок, крупен добиток, шумски стебла, научни и уметнички збирки, уметнички предмети, библиотека, намештај од поголема вредност, уреди за водење на занаетска или друга стопанска радња и сл.

Старателот ќе му стави на органот на старателството предлог за оттуѓување наведувајќи ги разлозите поради кои треба да се изврши оттуѓувањето, веројатната цена што би могла да се постигне и кои лица и установи доаѓаат во обзир како купци.

Органот на старателството по повод на предлог за оттуѓување ќе образува комисија во состав од еден член на старателскиот совет при органот на старателството, еден член на народниот одбор и еден граѓанин од подрачјето на народниот одбор на кое се наоѓа малолетниковата имовина. Комисијата ќе даде свое мислење во поглед полезноста од таа работа за малолетникот, за цената по која би имало да се изврши оттуѓувањето и за неопходноста предметот да се пренесе во сопственост на личноста или установата што сака предметот да го прибави.

Земајќи го во обзир мислењето на комисијата, органот на старателството ќе донесе решение со кое оттуѓувањето го одобрува и ги одредува условите под кои има да се изврши, или решение со кое оттуѓувањето не го одобрува.

Предните предлици за оттуѓување важат и за издавања на поголеми објекти под наем.

Член 58

Старателот е должен да води сметка за благоремното исползување на сите обврски што ја товарат личноста и имовината на малолетникот, а особено на оние за обработување на земјата според планот, за испорака на задолжителните одвишоци, за давање податоци на државните органи за стопанското работење со имовината, за поднесување на даночни пријави, за плаќање на данокот и др.

V. — СТАРАТЕЛСТВО НАД ЛИЦАТА ЛИШЕНИ ОД РАБОТНА СПОСОБНОСТ И СТАРАТЕЛСТВО ЗА ПОСЕБНИ СЛУЧАИ

Член 59

За старателството над лицата што се лишени од работна способност важат одредбите за старателството над малолетниците, доколку не е нешто друго одредено со Основниот закон за старателство или со овој Закон или не произлегува од природата на работата.

Исто ова важи и за случаите кога во смисол на чл. 40 од Основниот закон за старателството е поставен привремен старател на лице против кое е поведена постапка за лишење од работната способност.

Член 60

При поставување на старател за посебни случаи органот на старателството ќе одреди обимот на должностите и на правата на старателот а со обзир на секoj посебен случај.

Во поглед на поднесување извештан и подготвување сметки за послувањето и управувањето со имовината старателот ќе постапи по наредбите на органот на старателството.

Старателството во посебни случаи престанува кога престанат причините поради кои било одредено.

Член 61

При поставување на старател од чл. 55 и 60 на овој Закон првенствено треба да се поставуваат роднините на лицата чија личност односно права се стабуваат под заштита.

VI. — ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 62

Министерот за социјални грижи ќе донесе подлишни прописи за извршување на овој Закон.

Член 63

Одредбите на овој Закон ќе се применуваат и на старателствата што се утновени пред неговото влегување во сила.

Член 64

Овој Закон влегува во сила од денот на објавувањето во "Службен весник на Народна Република Македонија".

У. Бр. 81 Скопје, 6 јуни 1950 година.

**ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО НА ПРЕЗИДИУМОТ НА
НАРОДНОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

Секретар,
Ристо Цунов с. р.

Претседател,
Вогоја Фотев с. р.

120

Врз основа на чл. 79 ст. 2 од Уставот на НРМ, а во врска со Указот на Президиумот на Народното собрание на Народна Република Македонија У. Бр. 14 од 23-IV-1950 година, Владата на Народна Република Македонија по предлог на Комитетот за законодавство и изградба на народната власт на Владата на НРМ, донесува

УРЕДБА

**ЗА ОСНИВАЊЕ ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЈА ЗА
ЕЛЕКТРОСТОПАНСТВО**

Член 1

Се оснива Генерална дирекција за електростопанство како орган на Владата на НРМ за раководење со работите околу експлоатацијата на електричните центри, расподелата и продажбата на електричната енергија.

Генералната дирекција е административно-оперативни раководител на претпријатијата од републиканско значење за производство и продажба на електричната енергија.

Член 2

На чело на Генералната дирекција е Генерален директор, кој што раководи со сите работи на Генералната дирекција.

Член 3

Прописи за организацијата и работењето на Генералната дирекција донесува Претседателот на Советот за енергетика и екстра (гивна) индустрија на Владата на НРМ во согласност со Претседателот на Комитетот за законодавство и изградба на народната власт на Владата на НРМ.

Член 4

Генералната дирекција се финансира врз основа на финансиски план, а од доприносите на претпријатијата со кои што раководи.

Член 5

Пренесувањето на постоеќите претпријатија во надлежност на Генералната дирекција за електростопанство ќе се изврши по одредбите на Уредбата за пренесување државните стопански претпријатија од надлежноста на еден во надлежност на друг државен орган ("Службен лист на ФНРЈ бр. 110/47 и 7/50), а со оглед на ст. 2 од чл. 2 на таа Уредба.

Член 6

Со влегување во сила на оваа Уредба надлежноста, правата и обврските на Министерството на електростопанството кое е укинато со Указот на Президиумот на Народното собрание на НРМ од 23-IV-1950 година, до колку се однесуваат на експлоатацијата на електричните центри, расподелата и продажбата на електричната енергија ги превзема Генералната дирекција за електростопанство.

Член 7

Оваа Уредба влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Народна Република Македонија".

Број 1955 5-VI-1950 година Скопје.

Претседател на Владата
на Народна Република Македонија,
Л. Колишевски с. р.

Претседател на Комитетот
за законодавство и изградба на Народната
власт на Владата на НРМ,
Н. Минчев с. р.

ИСПРАВКА

Во "Службен весник на НРМ" бр. 17 во Законот за избор на народни пратеници за Народното собрание на Народна Република Македонија направени се следните печатни грешки:

На страна 113, втора колона чл. 53, во првиот ред место „зборот“ „Членките“ треба да стои „Членовите“.

На страна 115, втора колона во чл. 78 во последниот ред место зборот „составката“ треба да стои „поставката“.

СОДРЖИНА

Рег. бр.	Страна
119 Закон за вршење на старателство	— — 117
120 Уредба за оснивање Генерална дирекција за електростопанство	— — — — 124